

Українське кіно

Екранні мистецтва
Форми поширення мистецтва

Щороку у другу суботу вересня відзначається **День українського кінематографу**

- ❖ Чи доводилось вам переглядати фільми українських кінематографістів?
- ❖ Які прізвища вітчизняних кіномитців вам відомі?

Історія вітчизняної кінематографії, як і годиться для подібного багатогранного виду мистецтва, дуже пізнавальна, суперечлива, стрімка і насичена.

Українському кіно вже понад 100 років!

Воно веде свою історію з 1907 року, коли в Одесі було створено перше приватне кіноательє, яке поступово переросло в кінофабрику. Виникли й інші кіноосередки

Для фільмів за участю
Віри Холодної —
легендарної зірки німого
кіно, яка народилася в
Полтаві й багато знімалася
в Одесі, було побудовано
знімальний павільйон

Після націоналізації приватні
установи реорганізували в
державну кінофабрику, на її основі
створили **Одеську кіностудію**,
що стала центром
кіновиробництва

У 1928 р. було відкрито кінофабрику в Києві
Нині — **Національна кіностудія художніх фільмів
імені О. Довженка**

Перші кроки українського кіно — від документальних до ігрових стрічок — суголосні загальноєвропейським пошукам. Проте на відміну від країн Європи, де перевагу надавали жанрам комедії, мелодрами й авантюрного фільму, піонери вітчизняного кінематографа насамперед приділяли увагу **екранізації популярних вистав**, у яких грали корифеї українського театру

Наприклад, **«Наталка Полтавка»** (з Марією Заньковецькою в головній ролі), **«Наймичка»** за оперою М. Вериківського та поемою Т. Шевченка, **«Москаль-чарівник»** і **«Богдан Хмельницький»**. Упродовж наступних десятиліть жанр екранізації літературної класики відігравав істотну роль в українському кіно

Від початку свого існування і до 40-х років ХХ ст. український кінематограф входив до світового кіноавангарду за кількістю знятих стрічок і майстерністю хронікально-документальних та ігрових фільмів

Візитною карткою Одеси стала стрічка
«Броненосець
«Потьомкін» (1925)
режисера
Сергія Ейзенштейна,
внесена кінофахівцями до
десятки найкращих фільмів
світового кінематографа

Документальний фільм «Людина з кіноапаратом» Д. Вертова увійшов до скарбниці світового кіномистецтва. З ім'ям **Дзиги Вертова**, теоретика документального кіно, винахідника техніки монтажу, методу прихованої камери та інших операторських прийомів, пов'язана поява першого вітчизняного документального звукового фільму «Ентузіазм. Симфонія Донбасу»

Ідеї та творчість митця, який, працюючи в Україні, розвивав авангардний напрям кінематографа, вплинули на розвиток вітчизняної і світової документалістики. Чарлі Чаплін назвав фільм «однією з найвражаючих звуковізуальних симфоній»

З появою звуку і кольору розпочався новий етап розвитку українського кінематографа. Першою кольоровою стрічкою Національної кіностудії художніх фільмів імені О. Довженка стала комедія **«Сорочинський ярмарок»** (1938) режисера і сценариста **Миколи Екка**

Олександр Довженко (1894-1956) — фундатор українського і класик світового кіномистецтва, кінорежисер, письменник, художник, громадський діяч і палкий патріот

У своїй творчості О. Довженко поєднав загальнолюдські цінності з національними. Майже всі його фільми пов'язані з Україною, її історією, щирими й мудрими людьми; сповнені оптимізму щодо її духовного майбуття.

Чарлі Чаплін так оцінив творчість нашого співвітчизника:
«Слов'янство поки що дало світові в кінематографії одного великого митця, мислителя і поета — Олександра Довженка»

Майже водночас із О. Довженком розпочав процес становлення як професійного кінематографіста **Іван Кавалерідзе**, який, маючи освіту скульптора, прийшов у кіно як художник-постановник

Фільми митця («**Коліївщина**» та ін.) присвячені трагічним сторінкам історичного минулого України.

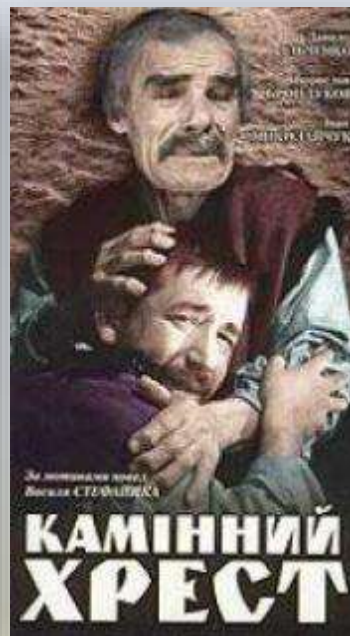
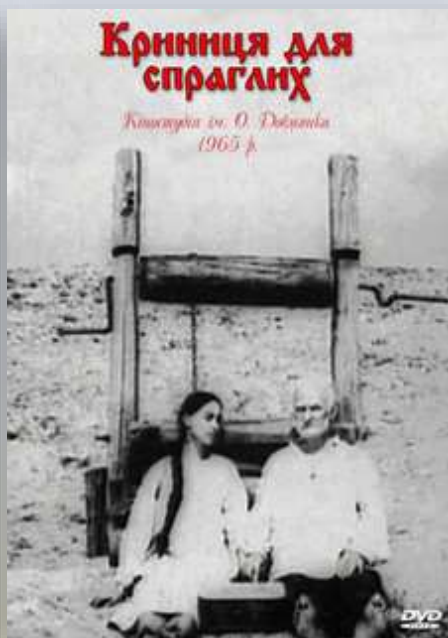
Він екранізував популярні українські опери «**Наталка Полтавка**» М.Лисенка і «**Запорожець за Дунаєм**» С. Гулака-Артемовського

І.Кавалерідзе на зйомках фільму «Григорій Сковорода»

У період демократичних перетворень 60-х років зазнає розквіту **українське поетичне кіно** — самобутнє явище, що стало носієм українського світогляду з яскравим національним забарвленням

У цих стрічках представлено життя людей, невід’ємне від природного оточення, рідної землі, звичаїв та обрядів. Завдяки використанню фольклорних мотивів, специфічних операторських прийомів і монтажу портрети героїв постають реалістичними й символічними водночас, а соціальні події — лише тло для справжніх людських драм

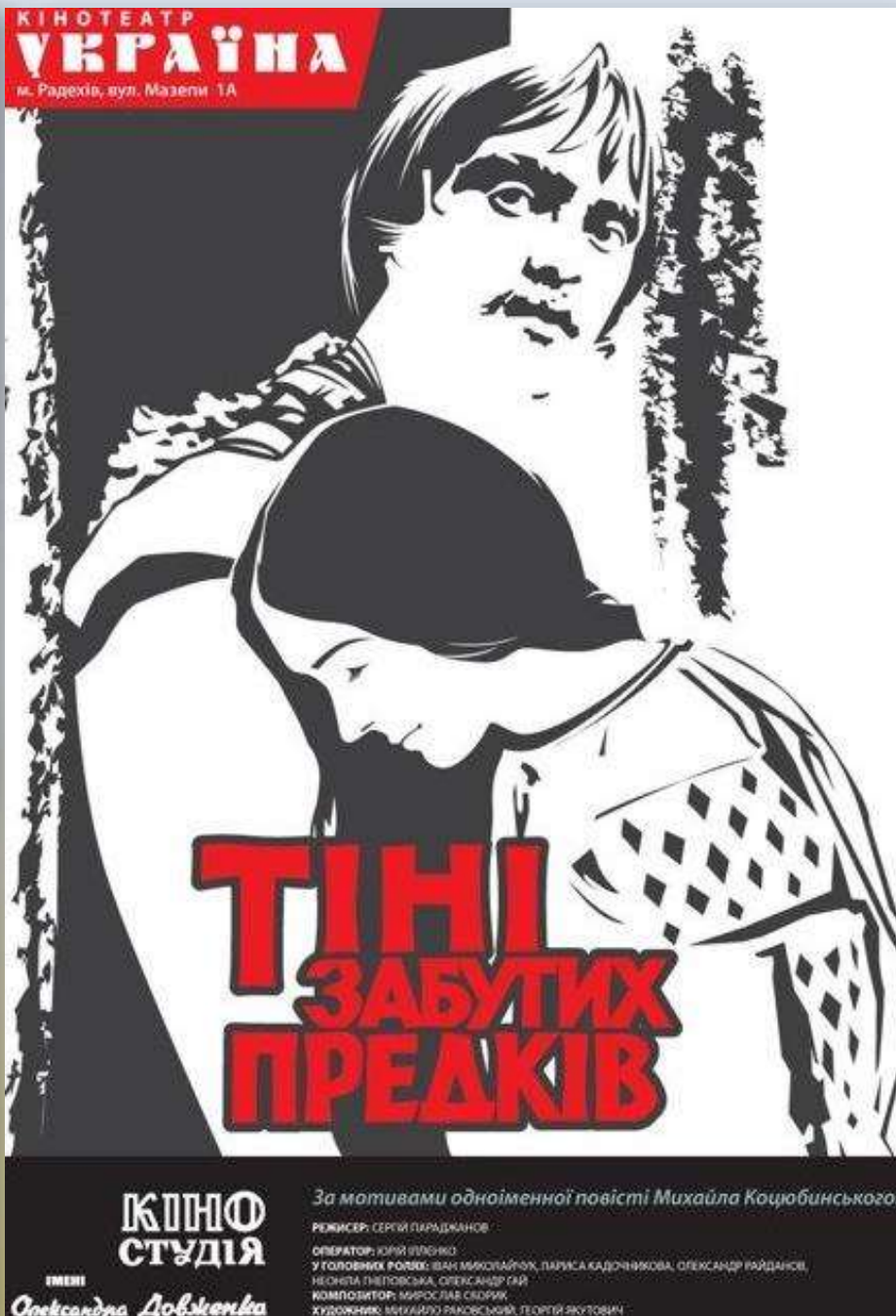
В основу сюжету фільму **«Поводир, або Квіти мають очі»** покладено мандри українського сліпого кобзаря з врятованим ним американським хлопчиком, який стає свідком харківської трагедії знищення українських кобзарів у 1933 році.

Гасло фільму — «Заплющ очі. Дивись серцем». Одну з головних ролей зіграла співачка **Джамала**, також вона записала **саундтрек** до картини

У наш час традиції поетичного кіно режисерів-шестидесятників відроджуються, зокрема у творчості **Олеся Саніна**.

Картина **«Мамай»** є екранною інтерпретацією фольклорних пам'яток про втечу трьох братів-козаків з татарського полону

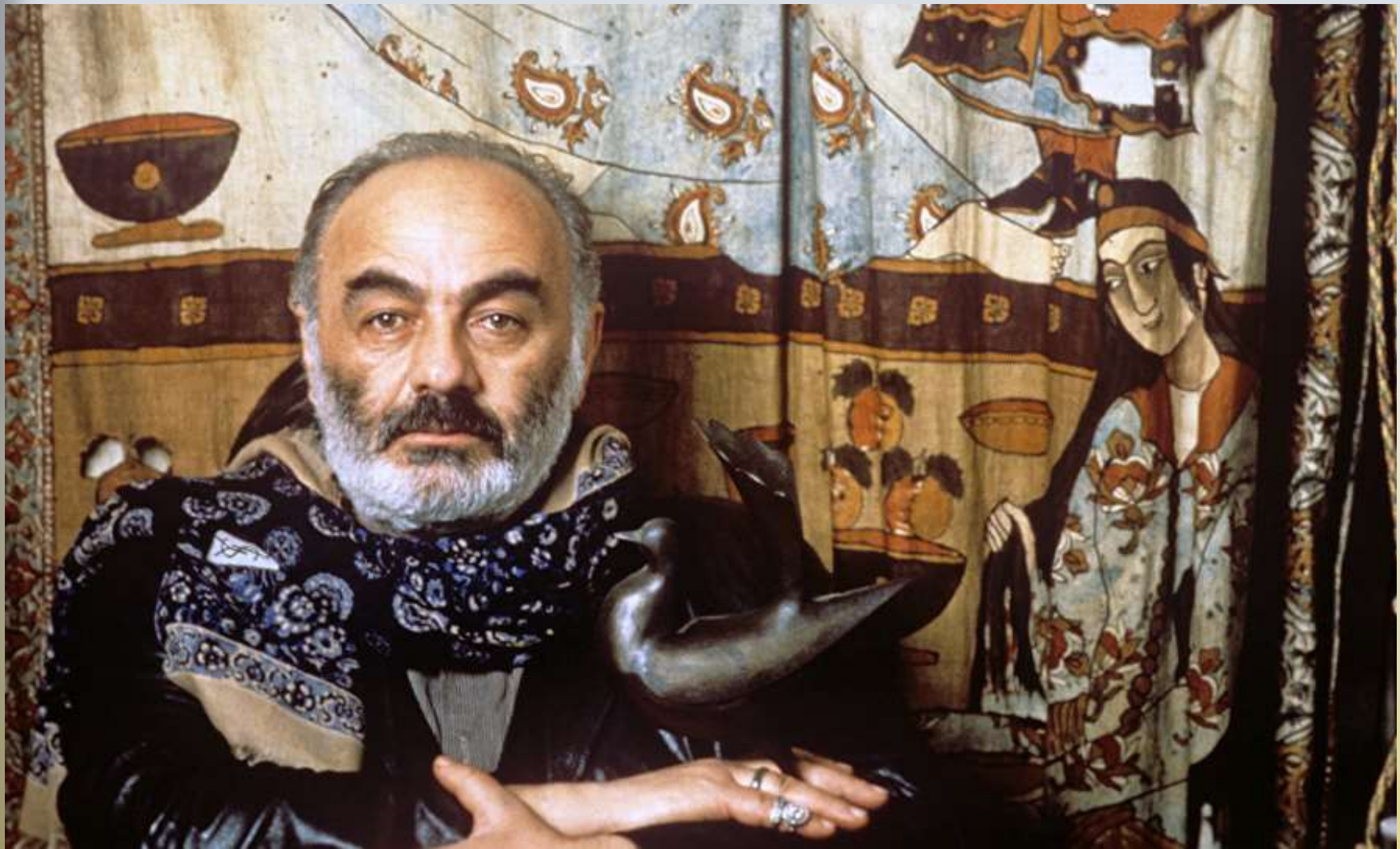

Маніфестом українського поетичного кіно вважають кінокартину **«Тіні забутих предків»** (1964) за однойменною повістю М. Коцюбинського. Історія про гуцульських Ромео і Джульєтту — Івана та Марічку, про трагічне кохання, що розквітло всупереч ворогування їхніх родів

Фільм знімали у природних декораціях села Криворівня Верховинського району Івано-Франківської області. Саме тут була написана повість

Важливою рисою фільму, знятого режисером **Сергієм Параджановим** (1924-1990), став специфічний підхід до народної культури: не екзотичний колорит обрядів і розваг чи антураж одягу, побуту, говірки, а справжня народна стихія життя персонажів

Режисеру вдалося створити творчий ансамбль однодумців: акторів **Івана Миколайчука, Лариси Кадочнікової, Миколи Гринька** та ін., оператора **Юрія Ілленка**, композитора **Мирослава Скорика**, художника-постановника **Георгія Якутовича**

Знакова постать нашої культури —

Іван Миколайчук

(1941—1987),

який зіграв головну роль, став обличчям України, втіленням її національного духу

Музику до фільму написав **М. Скорик**. Окрім того, картина насичена різножанровим музичним фольклором: мелодії весільних музик, голосіння, веснянки, колядки та щедрівки. У стрічці звучать поширені в Карпатах інструменти: **сопілка-денцівка, флюяра, коза, дрімба, трембіта**. Ридаючі голоси трембіт надають подіям особливого емоційного забарвлення, підкреслюючи колорит легенди. Музика стала одним з головних компонентів образної структури фільму

На момент виходу на екрани фільм мав ефект естетичної бомби. Такі ознаки «поетичного кіно», як складна мова, сповнена метафорами й алегоріями, логіка символічних асоціацій, породжували численні дискусії, розділяючи фахівців на його захоплених прихильників і противників, які звинувачували творців в архаїзмі й етнографізмі, буцімто несумісних із сучасністю. Справедливість високих оцінок була підтверджена часом. Але тоді поетичне кіно опинилося під заборонаю. У 1973 р. С. Параджанова заарештували й засудили на п'ять років

Фільм демонструвався за кордоном під назвою «Червоні коні» й отримав **нагороди на міжнародних фестивалях** у Римі, Салоніках («Золота медаль» за режисуру), аргентинському місті Мар-дель-Плата (за операторську роботу)

Інший напрям вітчизняного кінематографа, що отримав назву «**міська проза**», асоціюється насамперед з унікальною творчою манерою **Кіри Муратової**, естетика якої вирізняється високою кінематографічною культурою. Кінорежисера цікавить відображення на екрані моральних і психологічних проблем сучасності: людських взаємин пересічних городян, їхньої самотності

Фахівці відносять творчість К. Муратової до інтелектуального, артхаусного кіно, адже незалежно від тематики воно сповнено глибини думки й виразовості форми при повній відмові від пафосності («Настроювач», «Мелодія для шарманки» та ін.)

Зараз кіноіндустрія України, втім, як і всі інші сфери життєдіяльності держави, знаходиться не в найкращому становищі. Але хочеться вірити, що світ технологій, талановиті режисери, сценаристи і актори залишаться нескореними і цілеспрямованими й надалі, адже українське кіно існувало і протрималося із самих витоків і має, всупереч усьому, чи не найміцніше коріння у світі

Українське кіно - це особливі кінострічки. У них - історія нашого народу, вони оповідають про людей, які нібито живуть поруч із нами

У фільмах сяють українські кінозірки, творять картини українські режисери. Це наша гордість і наша надія

Сходинка творчості

*Виготовлення постера
або рекламного буклета
для українського
кінофільму*

- ❖ Кого вважають фундатором українського і класиком світового кіномистецтва?
- ❖ З творчістю яких вітчизняних режисерів та акторів ви знайомі?
- ❖ Назвіть українські фільми, які увійшли до скарбниці світового кіномистецтва. Які актори там грають?
- ❖ Чи виникло у вас бажання переглянути фільми українського кінематографу?

Домашнє завдання

- ❖ Дослідіть самостійно, які твори української та зарубіжної літератури екранізовано в Україні, у яких жанрах кінематографа їх знято. Які твори ви б запропонували для екранізації в наш час?
- ❖ Виконайте творчу роботу – постер або рекламний буклет для українського кінофільму

